

Sef UNMIK-a g. Mihael Stajner posetio manastir Visoki Decani i razgovarao sa vladikom Artemijem

UZAJAMNO POSTOVANJE - MODEL ZA EVROPU

Decani, 16. april 2002

Danas je sef UNMIK-a g. Mihael Stajner sa svojim saradnicima posetio manastir Visoki Decani i razgovarao sa episkopom Artemijem i predstavnicima manastira o uslovima zivota srpske zajednice na Kosovu i Metohiji.

U toku jednocasovnog razgovora u manastirskoj biblioteci vladika Artemije je istakao da postoje dva osnovna prioriteta za kosovsko-metohijske Srbe: poboljsanje uslova zivota za preostali srpski narod u Pokrajini kao i povratak privremeno raseljenih Srba svojim domovima. Bez ostvarenja prvog nemoguće je ostvariti napredak u povratku naseg prognanog stanovništva, naglasio je vladika apelujuci na g. Stajnera da ucini sve sto je u njegovoj moci da se na Kosovu i Metohiji stvore uslovi za demokratsko i multietnicko drustvo. Situacija se za Srbe sustinski nije poboljsala nakon rata i napadi se nastavljaju gotovo svakog dana, rekao je sa zaljenjem Vladika Artemije, ukazujuci da je najbolji nacin koji moze doprineti razresenju ove situacije razvoj multietnickih institucija u okvirima Rezolucije 1244 kao i implementacija sporazuma Hekerup-Covic, koji je zaključen prošle godine.

Iguman decanski o. Teodosije govorio je o izolovanosti srpskih enklava u Metohiji, posebno nasih manastira, koji vec tri godine zive pod svojevrsnom opsadom, dok je protosindjel Sava istakao da je tesko moguće očekivati integraciju Srba u drustvo koje ima isključivo albanski etnicki karakter i u kome sustinski nema mesta za slobodan i ravnopravan zivot drugih etnickih zajednica.

G. Stajner je u odgovoru na reci vladike Artemija istakao da je najbolji nacin da se poboljsa polozaj srpskog stanovništva ucesce Srba u novostvorenim strukturama, posebno Vladi Kosova. Sto pre je neophodno preuzeti odgovornost i raditi na poboljsanju uslova, rekao je sef UNMIK-a. Na taj nacin ce Srbi sami ucestvovati u stvaranju uslova za povratak raseljenih. G. Stajner je izrazio zadovoljstvo sto su Srbi spremni da udju u kosovsku vladu, naglasivsi da ce se na taj nacin konacno obezbediti svi potrebni faktori koji ce doprineti povratku raseljenog srpskog stanovništva. G. Stajner je posebnu zabrinutost izrazio zbog postojanja destruktivnih elemenata koji ne ze le dobro svojim zajednicama i iza cijih se postupaka kriju licni interesi, a ne interesi naroda. On je vladiku Artemija zamolio da upotrebi svoj licni uticaj na ostale srpske lidere kako bi se konstruktivno ukljucili u rad kosovskih institucija i tako na najbolji nacin pomogli opstanku svoga naroda.

Sef UNMIK-a je naglasio da zastita spomenika kulture, posebno manastira, predstavlja prioritet UNMIK-a i izrazio nadu da ce uskoro doći dan kada manastire neće morati da obezbedjuje vojska, nego ce sve zajednice osecati zajednicku odgovornost za zastitu kulturnog blaga. Na kraju se g. Stajner slozio sa stavom da se integracija zajednica na Kosovu moze ostvariti jedino na ravnopravnoj osnovi u uzajamnom postovanju identiteta svake etnicke grupe. To je jedini model za ulazak u Evropu, zakljucio je Mihael Stajner.

Nakon razgovora i rucka u manastirskoj trpezariji g. Stajner sa saradnicima obisao je crkvu i posetio ikonopisacku i duboreznu radionicu manastira Visoki Decani.

Informativna sluzba Eparhije rasko-prizrenske

PISMO G. STAJNERA VLADICI RASKO-PRIZRENSKOM G. ARTEMIJU

**Njegovo Preosvestenstvo Artemije, Episkop Rasko-Prizrenske Eparhije
Manastir Gracanica**

Vase Preosvestenstvo,

Veoma se radujem sto cu se sresti sa Vama u manastiru Visoki Decani sledeceg utorka. To bi za mene predstavljalo ocekivanu priliku da posetim ovo veoma poznato blago svetskog kulturnog nasledja. To ce mi takodje dozvoliti da diskutujem o sadasnjoj situaciji sa duhovnim vodjama zajednice kosovskih Srba. Ja posebno zelim da razgovaram sa Vama sta treba dalje preduzeti. Mislim da sada imamo sansu da postignemo napredak u vezi sa povratkom izbeglica i raseljenih lica.

Ovakav napredak bi predstavljao glavni doprinos stabilnosti srpske zajednice na Kosovu. Svestan sam uzajamnog odnos izmedju sigurnosti i stabilnosti na Kosovu sa jedne strane i povratka sa druge strane. Srpska zajednica neće imati stabilnost bez bezbednosti i vladavine prava i to ce biti glavna smetnja povratku ukoliko se raseljena lica osecaju ugrozenim zbog nedostatka vladavine prava. Narocito zbog ovog uzajamnog odnosa gledam na situaciju u Mitrovici sa velikom zabrinutoscu.

Nedavni dogadjaji su jos jednom pokazali da mala grupa koja se pretvara da brani interese srpskih gradjana u Mitrovici a koja zapravo sledi samo sebicne licne interese podriva vladavinu prava u ovoj opstini. Jos gore od toga, nedavni dogadjaji izazivaju mogucnost gubljenja ugleda srpske zajednice na Kosovu. Osim toga oni su stetni za one iz vecinske zajednice koji aktivno rade sa nama na multietnicnosti.

Stoga, ovi elementi zapravo deluju protiv najboljih interesa zajednice kosovskih Srba koja zeli da zivi u miru i bezbednosti. I ja sam to licno uvideo kada sam posetio zrtve nasilja zajedno sa Premijerom Poljske g. Lesek Miler-om koji je naglasio svoju solidarnost sa UNMIK-om i hrabrim poljskim policajcima ciji je zadatak da odrze vladavinu prava u krajnje teskim okolnostima.

U interesu ljudi sa Kosova i i ugleda velike vecine kosovskih Srba, moramo da ponovo uspostavimo vladavinu prava. Siguran sam da ce ovakvo nastojanje dobiti podrsku istinitih vodja zajednice kosovskih Srba. I uveren sam da ce

ponovno uspostavljanje kulture vladavine prava doprineti progresu povratka uprkos svim poteskocama. Zamolio sam svog Komesara Policije g. Stefana Feler-a, da vam preda ovu poruku, i da bude spreman da vas obavesti o situaciji u Mitrovici.

S obzirom na moj nedavni sastanak sa njegovom Svetoscu Patrijarhom Pavlom u Beogradu, ja cu ga obavestiti o ovoj poruci.

Sa postovanjem,

Mihael Stajner, Specijalni predstavnik Generalnog sekretara

Sednica predsednistvoa DOS-a

UTVRDJENI PRIORITETI POLITIKE NA KOSOVU I METOHIJI

Predsedništvo DOS-a na sinocnoj sednici utvrdilo je prioritete politike za Kosovo i Metohiju i potvrdilo ranije donetu odluku da se republički, pokrajinski i lokalni izbori održe u redovnom roku, to jest 2004. godine, a da se u najkracem narednom periodu pripreme savezni i republički ustavi i konstituisave savezni parlament.

Sto se tice juzne srpske pokrajine lideri vladajuće koalicije slozili su se da u toku leta treba organizovati povratak sto veceg broja proteranih Srba i aktivnom saradnjom sa medjunarodnim organizacijama na Kosovu i Metohiji povecati bezbednost, slobodu kretanja i zastitu imovine Srba i nealbanskog stanovnistva.

Od svih merodavnih medjunarodnih institucija zahtevace se ocuvanje kulturne bastine Srba na Kosmetu, a nastavice se rasvetljavanje sudbine nestalih i otetih Srba.

Zakljuceno je da se treba pripremiti za lokalne izbore i stvaranje institucija samouprave srpskog naroda, uz podsticanje decentralizacije, stvaranjem opstina sa vecinskim srpskim stanovnistvom, a narocito severnog dela Kosovske Mitrovice kao opstine u okviru grada Kosovska Mitrovica.

Predsedništvo ce nastaviti podrsku Kordinacionom centru, poslanickom klubu Koalicije "Povratak" i DOS-u Kosmeta kao vaznim faktorima za ostvarenje drzavnog i nacionalnog interesa na Kosovu i Metohiji. Sto pre zapoceti dijalog vlasti u Beogradu i politickih struktura Albanaca u Pristini i konstituisati Odbor za Kosovo i Metohiju u Skupstini Srbije.

- Prezentiran je program "Povratka" i na osnovu toga je usledio ovakav set zakljucaka. Mislim da je napravljen pozitivan pomak i da smo svi shvatili kolika je ozbiljnost problema na Kosovu i Metohiji - ocenio je posle sednice Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju i za danas najavio susret sa Mihaelom Stajnerom.

"Trebada se dogovorimo o ulasku Srba u vladu Kosova, i da vidimo kako mozemo da resimo situaciju u Kosovskoj Mitrovici", kazao je Covic.

Sednicom koja je trajala skoro cetiri sata sinoc je bio zadovoljan i Momcilo Trajkovic, predsednik Srpskog pokreta otpora.

- Doslo je do kompromisa. Mislim da ce biti bolje, videcemo. Predlozen sam za predsednika odbora za Kosovo i Metohiju u Skupstini Srbije a bicemo ukljuceni i u rad Koordinacionog centra i u strukture na terenu. Sednica je dugo trajala zato sto je problem veliki, kazao je Trajkovic.

Dragoljub Micunovic, predsednik Demokratskog centra takodje je ocenio da ce politika na Kosovu i Metohiji biti uravnotezenija.

Naredna sednica Predsednistva DOS-a, kako je rekao Micunovic bice posvecena republičkoj vladi i na njoj ce ministri podneti izvestaje o radu.

Na sednici nisu bili predstavnici DSS, SVM i Nove Srbije. Pokret za demokratsku Srbiju predstavljao je Momcilo Perisic, predsednik.

Lj. M.

12.04.2002 god. Gracanica

Srpsko nacionalno vece Kosova i Metohije u uzem sastavu, nakon duze rasprave povodom najnovijih dogadjaja u severnom delu Kosovske Mitrovice i na severu Kosova i Metohije izdaje sledece :

S A O P S T E N J E

Srpsko nacionalno vece Kosova i Metohije kao i ceo srpski narod, a narocito onaj koji zivi izolovan u enklavama sa dubokom zabrinutoscu i strepnjom za svoj opstanak i opstanak svih Srba na Kosovu i Metohiji prati dogadjaje u severnom delu Kosovske Mitrovice. Ideja nekih lidera o ocuvanju "Srpskog severnog Kosova", a samim tim i realizacija ideje o podeli Kosova i Metohije, ovih dana najnovijim dogadjajima u Kosovskoj Mitrovici kao da pocinje da se realizuje, sto u sustini znaci ponovni sukob i nestanak Srba kako onih na severu tako i svih ostali Srba sa ovih kosovsko-metohijskih prostora. Kako ovi dogadjaji i manipulacije koje dolaze od pojedinih lidera ovoga puta mogu biti katastrofalne za srpsku zajednicu na Kosovu i Metohiji to Vece apeluje na sve odgovorne, a pre svega na vladu Republike Srbije i SR Jugoslavije da ucini sve i spreći ovakvo delovanje pojedinih lidera i time onemoguci dalje sukobe i destabilizaciju ovog dela Balkana.

Vece sa zaljenjem konstatuje i upozorava da je odluka o nesaradnji svih opstina severnog dela Kosova i Metohije sa medjunarodnom zajednicom pogresna, stetna i vrlo pogubna za srpsku zajednicu, kao i da direktno utice na sprecavanje zapocetog procesa povratka Srba na Kosovu i Metohiji. Donosenje ovakve odluke od strane jednog broja ljudi bez politickog koncenzusa i koncenzusa srpskog naroda, a suprotno politici koju vodi kako nasa drzava tako medjunarodna zajednica na Kosovu i Metohiji, moze koristiti samo pojedincima za licnu promociju i sprovedjenje svojih ideja , a na stetu cele srpske zajednice.

Zato Vece poziva i moli sve Srbe severnog dela Kosova i Metohije da ne prihvate jednostrani pristup i manipulacije koje dolaze od pojedinih lidera, vec da uvaze ozbiljnost situacije u kojoj se nalazimo, prihvate odgovornost koja im pripada,

kao i da zajednicki interes i interes ostale svoje brace Srba sa Kosova i Metohije postave ispred pojedinacnih interesa i na taj nacin daju svoj puni doprinos za opstanak Srba na Kosovu i Metohiji a samim tim i ocuvanju Kosova i Metohije u okviru Republike Srbije i SR Jugoslavije.

Informativna sluzba

Srpskog nacionalnog veca KiM

Prva redovna sednica Skupstine Kosova i Metohije

POCELO KRSENJEM SVIH PROPISA

Pristina, 16. aprila

Danas je u Pristini odrzana prva redovna sednica Skupstine Kosova i Metohije. Zasedanje je pocelo tako sto je u cetiri tacke dnevnog reda "ugradjena" i jedna "novina". Predsednik predsednistva Skupstine Kosova i Metohije Nedzad Daci saopstio je, naime, da ce tacka dva dnevnog reda biti razmatrana s pridodatim stavom "o ucescu jos jednog clana koga ce imenovati stranka ili koalicija ako je dobila kao cetvrta grupacija najveći broj glasova na skupstinskim izborima". Iza toga se krio predlog da predstavnik Alijanse za buducnost Kosova Ramusa Haradinaja udje u predsednistvo Skupstine Kosova i Metohije, koje, inace, na osnovu ustavnih okvira za privremenu samoupravu na Kosovu - broji sedam clanova. Parlamentarac Haradinajeve stranke je objasnio da oni to zahtevaju na osnovu sporazuma koji je potpisan 28. februara medju albanskim politickim prvacima.

Za govornicu je odmah stupio parlamentarac Rugovinog Demokratskog saveza Kosova zahtevajuci da i oni, pored vec dva koje imaju u predsednistvu, dobiju jos jednog clana. Tako bi Rugovin savez imao tri predstavnika, Srpski koalicioni blok i Tacijeva Demokratska partija Kosova po dva, nacionalne manjine jednog, pa bi, sa clanom iz Alijanse za buducnost Kosova broj clanova predsednistva narastao na osam.

Za promenu ustavnih okvira ipak su glasala 82 poslanika, protiv je bilo 16, a uzdrzana dva. Srpski poslanici su, reagujuci na ovo, trazili zastitu od Mihaila Stajnera. Kako je rekao prof. dr Gojko Savic, clan predsednistva kosmetske Skupstine, "upozoravamo Stajnera da mora da zaustavi majorizaciju, jer ako se vec na samom pocetku krene sa rusenjem ustavnih okvira, sta ce biti kasnije".

Ali i posle toga je doslo do nepravilnosti u radu Skupstine. Albanski predstavnici su trazili da se u raspravu uvrsti i mecugranicni sporazum izmedju Jugoslavije i Makedonije. To bi automatski znacilo krsenje Rezolucije 1244, jer Skupstina Kosmeta, kako se danas culo, a sto je i poznato, nema mandat da raspravlja o tome.

Ipak, za ovaj predlog glasalo je 85 poslanika, protiv je bilo 15, a uzdrzanih nije bilo.

Albanski predstavnici su, dalje, zatrazili da se u dnevni red uvrsti i rasprava o situaciji u Severnoj Mitrovici.

Na to je reagovao Oliver Ivanovic rekavsi:

- To pitanje je od velike vaznosti i o njemu treba razgovarati. Ali, ono nije za prvu redovnu sednicu Skupstine. Uostalom, nije ni stavljeno na dnevni red danasnje sednice. Mitrovica je isti problem kao sto su Pec, Pristina, Gnjilane. Sve su to problemi svih nas. Medjutim, mi i vi ih razlicito tumacimo. Za vas je to politicko pitanje, a nas to upravo zanima iz zivotnih razloga - rekao je Oliver Ivanovic.

Medjutim, bilo je i mnogo disonantnih tonova izmedju srpskih parlamentaraca.

Randjel Nojkic je, obracajuci se predsedavajućem Nedzadu Daciju, rekao da je "danasnja sednica krsenje ljudskih prava Srba i srpskih poslanika, pa je pitao Dacija zasto se u raspravu ne uvrsti i predlog srpskih poslanika da se raspravlja o juceršnjem napadu na Srbe kod Podujeva. Na to mu je Nedzad Daci kratko odgovorio: "Demokratija se suocava sa takvim stvarima".

Trazi se kandidat za ministra

Na pitanje da li ce mesto ministra poljoprivrede, sumarstva i razvoja sela prihvatiti srpski koalicioni savez, Oliver Ivanovic je odgovorio da se o tome vode razgovori i da ce ovaj resor najverovatnije biti prihvacen. "Medjutim, sada trazimo strucnu licnost koja bi zauzela to mesto u vladi. Ime cemo saopstiti na narednoj sednici Skupstine", kazao je Oliver Ivanovic

Bez novinara sa severa Kosova

Danasnjoj sednici Skupstine Kosova i Metohije prisustvovalo je samo sest novinara srpske nacionalnosti. I to samo troje koji izvestavaju za srpske redakcije. Danas je i prevoz bio obezbedjen samo za tri srpska novinara iz Gracanice, pa i oni su skupstinsko zasedanje mogli da prate do 13 casova, do prve pauze izmedju zasedanja.

Novinari sa severa Kosova nisu bili ni obavesteni o zasedanju Skupstine, a pitanje je i da li bi im bio obezbedjen prevoz!

B. R.

U Rudarima kod Kursumlije

IDENTIFIKACIJA LICNIH PREDMETA NESTALIH SRBA

Kursumlija, 13. aprila

U cilju rasvetljavanja sudbine kidnapovanih i ubijenih Srba na Kosovu i Metohiji, danas je na platou ispred motela "Rudare" u Rudaru, 11 kilometara od Kursumlije, izloženo oko 350 odevnih predmeta, obuće, licnih i drugih stvari nestalih, pronadjenih u periodu od dolaska KFORa do sada, i stavljeno na uvid porodicama i rodbini.

Cilj ove trodnevne akcije, koja je organizovana u saradnji sa Koordinacionim centrom za Kosovo i Metohiju, UNMIK-om, Medjunarodnim i jugoslovenskim Crvenim krstom, Udruzenjem nestalih, Biroom za identifikaciju, jeste da porodicama i rodbini nestalih i strucnjacima za sudsku medicinu pomogne u identifikaciji zrtava. Prevoz do Rudara za clanove porodica i rodbinu organizovalo je Udruzenje nestalih, a razgledanje pronadjene garderobe odvija se po grupama. Danas su u Rudaru boravili clanovi porodica nestalih iz Orahovca i Gracanice, kao i rodbina raseljena u Nisu. Za sutra je

zakazan dolazak porodica iz Crne Gore, Beograda, Kosovske Mitrovice i Kraljeva, u utorak ce pronadjene predmete moci da vide porodice nestalih iz Bujanovca, Kraljeva i Beograda, a u utorak, kada je najavljena konferencija za novinare, bice saopsteni rezultati ove akcije.

Prema izjavi koordinatora Udruzenja nestalih Sime Spasica, prema najnovijim podacima, na Kosovu i Metohiji nestalo je 1.518 osoba, ali medju njima ima zivih. "Ogorceni smo onim sto nam UNMIK nudi, nikada necemo biti zadovoljni ovom garderobom, mi trazimo prezivele ljude", rekao je on.

On je izrazio nezadovoljstvo ponasanjem medjunarodne zajednice i UNMIK-a koji, kako je rekao, dobro zna za 135 lokacija na Kosovu gde ima prezivelih Srba.

"Ogorceni smo i na nase predstavnike vlasti zbog toga sto su oslobodili Albance iz zatvora u Srbiji, a nisu trazili da se oslobode Srbi iz kosovskih zatvora", kazao je Spasic.

Inace, do sada su strucnjaci uspeli da identifikuju tela tridesetak nestalih od kojih su porodicama predati posmrtni ostaci desetak osoba.

RATIKINEN:

TRIBUNAL ISTRAZUJE ZLOCINE OVK

Kursumlija, 13. aprila

Sef Istraznog tima haskog tribunala, zaduzenog za prikupljanje dokaza o zlocinima OVK na Kosovu, Mati Ratikinen izjavio je danas da tribunal vec "radi na predmetima" u vezi sa zlocinima koje su pocinili Albanci na Kosovu.

"Prikupili smo do sada dosta informacija sa srpske strane i radimo na osnovu njih", rekao je Ratikinen koji je danas stigao pred motel "Rudare", gde su izloženi predmeti pronadjeni kod trista sezdeset zrtava cija su tela ekshumirana u grobnicama na Kosovu i Metohiji.

On je objasnio da je stigao da bi od porodica nestalih prikupio sto više podataka koji se odnose na zlocine OVK, a potom ih prezentirao tribunalu.

Nastavljena identifikacija predmeta kidnapovanih Srba

PORODICE NESTALIH PREPOZNALE ODECU

Kursumlija, 14. aprila

Porodice nestalih na Kosovu i Metohiji do sada su u 15 slucajeva prepoznale predmete i odecu koji su pronadjeni uz 360 tela ekshumiranih iz grobnica na Kosmetu, izjavio je danas Tanjugu sef Biroa za identifikaciju Koordinacionog centra za Kosovo prof. dr Slavisa Dobricanin.

Ti predmeti su od juce, posredstvom UNMIK-a, izloženi na platou ispred motela "Rudare" kod Kursumlije.

"Do sada imamo 15 slucajeva prepoznavanja licnih predmeta i odece, a od vise desetina rodjaka uzeta je krv za DNK analizu koja ce pomoci u daljoj identifikaciji i razresavanju sudbine nestalih", rekao je dr Dobricanin.

On je saopstio da sef istraznog tima haskog tribunala, zaduzenog za prikupljanje dokaza o zlocinima OVK na Kosovu, Mati Ratikinen, danas nije u Rudaru vec u Pristini, "sto ne znaci da je prekinuta saradnja, kako su to shvatile porodice nestalih".

"Dogovorili smo se da istrazitelji tribunala obilaze danas i sledecih dana porodice i zato sada uzimamo njihove adrese i telefone", objasnio je dr Dobricanin.

Prema njegovim recima, predstavnici tribunala danas imaju razgovore u Pristini, a sutra ce opet doći u Rudare. Nama je najvaznije da ekipe tribunala obidju svaku porodicu i da uzmu sve podatke, dodao je Dobricanin.

Prema utvrdjenom rasporedu, jutros su u Rudare stigle porodice nestalih koje trenutno borave u Crnoj Gori i Beogradu. Medju njima je Hisan Berisa iz sela Bec, opstina Djakovica, koji je prepoznao odecu svoje brace - Rifata (24) i Femija (18). Oni su ubijeni u junu 1999. godine prilikom pokusaja da pobegnu na teritoriju Crne Gore. "Jutros sam medju izlozenim stvarima prepoznao njihovu odecu", potvrdio je Tanjugu Hisan. Jovo Saranovic iz Peci ocenio je da vecina izlozenih predmeta nije pripadala Srbima. Slicne sumnje da stvari pripadaju Albancima a ne Srbima cule su se juce od vise clanova porodica nestalih koji su razgledali izlozenu odecu i predmete.

SASA RISTANOVIC I ZLATA BIOCANIN PREPOZNALI STVARI

Kursumlija, 14. aprila

Sasa Ristanovic iz Strpca i Zlata Biocanin iz Pristine prepoznali su danas stvari svog oca, tojest supruga, koji su nestali u junu 1999. godine.

- Prepoznao sam kosulju plave boje koju je imao moj otac Momcilo (60) kada je nestao tokom noci 17. juna u Prizrenu - potvrdio je Sasa Tanjugu.

Zlata Biocanin je rekla da je medju izlozenim stvarima prepoznala crne farmerice i tabakeru svog supruga Ljubisava, koji je nestao 22. juna u Pristini.

STVARI PREPOZNALO 27 SRODNIKA

Kursumlija, 14. aprila

Porodice nestalih do danas su u 27 slucajeva prepoznale stvari svojih nestalih srodnika, potvrdio je veceras Tanjugu sef Biroa za ekshumacije Koordinacionog centra za Kosovo dr Slavisa Dobricanin.

Istovremeno, do sada je 115 clanova porodica dalo krv na DNK analizu, sto ce pomoci buduće identifikacije, ukazao je dr Dobricanin.

RODBINA PREPOZNALA PREDMETE 35 NESTALIH

Rudare, kod Kursumlije, 15. aprila

Danas, treceg dana zajednicke akcije Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, UNMIK-a, Udruzenja nestalih, Medjunarodnog i Jugoslovenskog Crvenog krsta, u Rudaru, kod Kursumlije, rodbina kidnapovanih, nestalih i ubijenih Srba i drugih nealbana na Kosovu i Metohiji, do 13 casova prepoznala je delove odece, obuce, licnih i drugih predmeta, pronadjenih uz tela oko 360 ekshumiranih zrtava, u 35 slucajeva.

U cilju rasvetljavanja sudbine nestalih na Kosovu i Metohiji danas su u Rudaru, gde su, na platou ispred motela "Rudare" izloženi pronadjeni predmeti, boravile porodice iz Kraljeva, Krusevca, Cacka, Uzica, Orahovca, Bujanovca, Vranja, Beograda, Podujeva i drugih mesta u koja su raseljene.

Organizovano, po grupama, posle razgledanja stvari, neki su prepoznali delove odece, ali tela tek treba identifikovati i sa sigurnoscu reci da se radi o trazenoj osobi.

Milosav Djilas iz Pristine, demantujuci informacije po kojima je njegova majka Milka Djilas, rođena 1937. godine, identifikovana, kaze:

- Majku sam poslednji put video 6. juna 1999. godine. Nalazila se u pristinskoj bolnici na lecenju. Sedamnaest dana kasnije saznali smo da je umrla, ali sta je sa njenim telom i danas nemamo pouzdanih informacija. Brojevi sa grobnice u Dragodanu i odeca se slazu, ali da bih bio siguran da se o njoj radi, dao sam krv za DNK analizu, koja ce pomoci identifikaciju - kaze Milosav.

Stana Josifovic iz Pristine traga za bratom Trajkom Stankovicem, starim 54 godine, koji je nestao 16. avgusta 1999. godine.

- On je - veli Stana - toga dana izasao iz kuće u nameri da primi penziju. Krenuo je iz naselja Kojilovica put Pristine i tada mu se gubi svaki trag. Kasnije sam saznala da mu je komsija Albanac pretio i da su ga nepoznati ljudi tukli. Kada sam pitala njegove susede Albance da li je ubijen odgovorili su da je ziv, ali je pretucen. Postoje indicije da je ovo njegova odeca. Prepoznala sam pantalone. Cipele su, sigurna sam, njegove. Ovde su mi rekli da njegova odeca nosi identifikacioni broj sa grobnice u Dragodanu, dala sam krv i verujem da nece biti problema sa identifikacijom njegovog tela, jer on je, posle operacije, nosio plasticni kuk.

Milivoje Stolic iz Muzicana, kod Stimlja, kaze da je prepoznao delove odece svog nestalog brata, veterinara Slobodana Stolica. I Olga Krstic iz sela Donji Ratin, kod Decana, u traganjima za roditeljima, prica da je prepoznala delove stvari svojih roditelja, majke Vilke, rođene 1939. i oca Milivoja, rođenog 1929. godine, koji su nestali 11. jula 1999. godine. Iz Udruzenja nestalih Srba na Kosovu i Metohiji saznajemo da je, u toku tri dana akcije, izložene predmete razgledalo oko 500 clanova porodica i da je, do juce u podne, vise od njih 160 dalo krv za DNK analizu.

Najavljeno je, takodje, da ce akcija biti nastavljena i sutradan, a u 13 casova, kako je saopsteno, novinarima, snimateljima, foto-reporterima bice dozvoljen ulazak u satore, u kojima su izloženi delovi odece, koje ce moci da fotografisu i snimaju, dok ce rezultati ove faze rasvetljavanja sudbine nestalih biti saopsteni u motelu "Rudare", 16. aprila u 17 casova.

IDENTIFIKACIJA TEK PREDSTOJI

O narednim koracima u identifikaciji nestalih razgovarali smo sa dr Slavisom Dobricaninom, specijalistom za sudsku medicinu, profesorom univerziteta u Pristini.

- Ovo je samo korak u resavanju sudbine nestalih, a dalji put je pregledanje dokumentacije kojom raspolazemo, a rec je o dosijeima za svako sahranjeno lice ponaosob, posle cega sledi faza ekshumacije, pri cemu cemo uporedjivati podatke koje smo ovih dana dobili u Rudaru od porodica sa podacima iz dosijea, i onim sto nadjemo na licu mesta - kaze dr Dobricanin.

- Ne, nije ovo identifikacija. Ovo je samo deo onoga sto cini proceduru identifikacije, ali vrlo vazan element.

O SARADNJI SA HASKIM ISTRAZITELJIMA

O kontaktima sa haskim istraziteljima profesor Dobricanin kaze:

- Sa njima sam kontaktirao i prilikom boravka u Hagu. Oni ovde uzimaju podatke od porodica o eventualno osumnjicenim osobama koje su njihove clanove porodica oteli. To je zapravo pravljenje dosijea Albanaca, pripadnika OVK, koji su cinili zlocine nad Srbima. To je u funkciji privodjenja haskom tribunalu ljudi koji su pocinili te stravicne zlocine i ja verujem da ce taj posao biti vrlo brzo gotov. Video sam spiskove u Hagu i oni to veoma ozbiljno rade i zato su ovde. I Karla del Ponte je obecala da ce ovako da se radi, kao sto smo poceli - objasnjava dr Dobricanin.

Savezni sekretar za vere u Skoplju

OSUDA SKRNAVLJENJA SRPSKIH ISTORIJSKIH SPOMENIKA

Skoplje, 11. aprila

Savezni sekretar za vere u jugoslovenskoj vladi Bogoljub Sijakovic je, posle jucerasnjeg susreta sa predsednikom Komisije za verske zajednice RM Djordji Naumovim, u Skoplju, ocenio da je "polozaj Srba u Makedoniji znatno poboljsan posle nedavnih promena u Ustavu Republike Makedonije. NJime su pripadnici srpske zajednice, kao deo srpskog naroda u ovoj drzavi, stekle ista prava kao i pripadnici ostalih nacionalnih zajednica i etnickih grupa".

Sijakovic je takodje izjavio da ce pripadnici dela srpskog naroda, koji zivi u makedonskoj drzavi, od sada biti bolje prezentovan u politickom, kulturnom, posebno u verskom pogledu, dodavsi da je jos uvek ovde "priznato pravo Srba na verski identitet problematizovano". "Mi se nadamo da ce prijateljska Republika Makedonija, kao civilizovana i

demokratska država ubuduće sprovediti i jamčiti osnovna verska prava Srbima u ovoj zemlji". Jer, kako je Sijaković dodao, svako ljudsko bice ma gde bitisalo, ima pravo na svoj verski obred na maternjem jeziku, pravo na krštenje, crkveno vencanje, a upokojeni i na svoje opelo, po ustaljenoj tradiciji, sto, naime, to Srbi u Makedoniji nemaju. Ova crkvena prava su neotudjiva, zagarantovana, ona nemaju nikakve veze sa postojećim, dugogodišnjim verskim nesporazumima između MPC i SPC, jer nisu u nadležnosti naših dveju prijateljskih država, nego Sinoda pravoslavnih crkava.

Osvrcuci se na stanje srpskih istorijskih spomenika, posebno grobalja palih ratnika u balkanskim i u Prvom svetskom ratu na tlu Makedonije, Bogoljub Sijaković je, pored ostalog, ocenio da se "srpski spomenici ovde nalaze u lošem stanju".

"Mi, na Balkanu, moramo jednom shvatiti da niko ne može dobiti bitku protiv poginulih ratnika, ma na kojoj strani oni bili", podsetivši na crkve i manastire koji predstavljaju svetsku istorijsko-kulturnu batinu ne samo na Kosovu i Metohiji, nego i u Makedoniji.

Vandalski cin u Matejcu kod Kumanova

UNISTENA CRKVA USPENJA PRESVETE BOGORODICE

Skoplje, 11. aprila

Jedan od najvrednijih srednjovekovnih kulturno-istorijskih spomenika na tlu Makedonije, crkva i manastirski kompleks Uspenja Presvete Bogorodice kod sela Matejce, u blizini Kumanova, koji se još uvek nalazi pod kontrolom albanskih terorista, pre dva dana je potpuno unisten. Albanski vandali zadužbinu su oštetili da više ne može da se obnovi.

M. K.

Informativna sluzba Srpske Pravoslavne Crkve

13. april 2002. godine

SAOPSTENJE ZA JAVNOST

Povodom tragicnoga krvoprolica u Svetoj Zemlji, a posebno povodom sukoba u Vitlejemu, oko Bazilike Rodjenja Isusa Hrista, Spasitelja roda ljudskog i svega sveta, pa i u samoj Bazilici, upucujemo apel sukobljenim stranama i svim ziteljima Svete Zemlje Palestine, odnosno Izraela, da obustave svako nasilje i pristupe mirnom resenju postojećih nesporazuma.

Sveta Zemlja i sveti gradovi Vitlejem i Jerusalem bili su kroz istoriju popriste dramaticne istorije pojedinaca, zajednica i citavih naroda, ali su osobito za tri svetske vere, jevrejsku, hriscansku i islamsku takodje bili i ostali sveta i blagoslovena mesta. Tu je Bog stupio na Zemlju i odatle covek uzlazi na Nebo. Po nasoj, hriscanskoj veri, tu se ovaplotio Sin Bozji i blagodatno se izlio Duh Bozji na sve ljude i narode, na svaku tvar Bozju. U Vitlejemu - cije ime, nimalo slucajno, znaci Dom Hleba andjeli i pastiri pojali su pesmu slave Bogu, mira zemlji i dobre volje ljudima (Luk. 2, 14). Na poklonjenje Ocovecenom Sinu Bozjem, Cije Rodjenje je prereakao sveti prorok Isaija (7, 14), dosli su mudraci sa Istoka, a kroz vekove su dolazili i svi mudri i miroljubivi ljudi Istoka i Zapada, Severa i Juga. Zato je za sve nas bolno saznanje da se hram Hristovog Rodjenja u Vitlejemu danas nalazi pod opsadom vojske i pod puscanom vatrom koja sprecava svestenike i monahe najstarije Crkve na svetu, pravoslavne Jerusalimske Patrijarsije, da vrse redovno bogosluzenje.

Jednako duboko zalimo i neduznu jevrejsku decu koja stradaju po ulicama i raskrscima Svetoga Grada Jerusalima i drugih izraelskih gradova i nevinu palestinsku decu koja stradaju u opkoljenim naseljima Judeje, Samarije i Galileje. Podsecamo: sve su to krajevi po kojima su hodili proroci Bozji, Hristos, apostoli i mnogobrojni pravednici i ugodnici Bozji, svedoci ljubavi Bozje, propovednici mira i covekoljublja. Ima tamo i danas i medju Jevrejima, i medju hriscanima, i medju muslimanima mnogo iskrenih vernika i cestitih ljudi. Mi smo nedavno preziveli strahote rata i razaranja, strahote koje, nazalost, jos uvek traju na nasoj zavetnoj zemlji, na Kosovu i u Metohiji, pa znamo sta znaci stradanje ljudskih bica, kao i stradanje Bozjih i narodnih svetinja crkava, bogomolja, manastira Zato sa bolom primamo vesti o takvim stradanjima sirom Svete Zemlje.

Molitveno prizivamo milost, pravdu i ljubav Bozju i mir Bozji na sve zitelje Izrailja, odnosno Palestine, i apelujemo kako na nadlezne u toj zemlji tako i na mocne u svetu da ucine sve sto je potrebno da se u biblijske oblasti sto prevrati mir, kako bi sva deca Bozja mogla uistinu da zive zajedno u zemlji Bozjoj. Posebno izrazavamo svoje saosecanje, svoju sapatnju i solidarnost, Njegovom Blazenstvu Patrijarhu jerusalimskom g. Irineju, svoj casnoj jerarhiji, Bratstvu Svetoga Groba, kliru, ukupnom monastvu i svim vernicima starodrevne Sionske Crkve.

Iz Kancelarije

***Svetog Arhijerejskog Sinoda
Srpske Pravoslavne Crkve***

NEBOJSA COVIC:

PETNAEST USLOVA ZA MIR I REGIONALNU STABILNOST

U proteklim godinama odbacena je i suzbijena ideja o velikoj Srbiji. Suzbijena je i odbacena ideja o velikoj Hrvatskoj. Nije ni odbacena ni suzbijena ideja o velikoj Albaniji.

Dalje, vise od dve stotine hiljada Srba i pripadnika drugih nealbanskih etnickih grupa proterano je sa Kosova i Metohije. Optimisti kazu da je zaustavljen egzodus. Kazu: ne beze vise Srbi sa Kosova i Metohije. Ja sa zaloscu odgovaram: ne beze zato sto ih tamo vise nema ili sto su, u krajevima gde ih ima, naucili kako da prezive u nevoljama.

Govoreci nedavno u Savetu bezbednosti, izrazio sam bojazan da se medjunarodna zajednica polako umara od ulaganja

sredstava i energije u smirivanju balkanskih sukoba i potresa. Tu tvrdnju dokazivao sam dramatičnim smanjenjem fondova za interno raseljena i prognana lica, a i najavama povlacenja sa Balkana izvesnih delova medjunarodnih snaga. Sve me to upucuje na zakljucak da ce se zuriti, vise nego sto se mislilo i misli, sa takozvanim konacnim resenjem za Kosovo i Metohiju. Ja, medjutim, ne vidim mogucnost stvaranja odrzivog mira i trajnog resenja problema pre ispunjenja izvesnih uslova.

Dozvolite mi da ih navedem:

1. Nijedan od balkanskih sukoba ne treba posmatrati zasebno, nego kao deo regionalnih procesa i problema. Otklanjanje tenzija samo u jednom kraju bice od privremene koristi ako se sveobuhvatnim resenjem ne postigne stabilnost celog regiona.
 2. Kosovom i Metohijom, kao najvećim i najopasnijim zaristem, takodje se treba baviti iz regionalne perspektive, jer samo takav pristup moze biti stabilan. Obrnut pristup (bavljenje regionom iz kosovske perspektive) ne bi doticao celinu problema i ne bi bio plodotvoran, stavise bio bi kontraproduktivan.
 3. U razresenje kosovo-metohijskog cvora mora se uci s postovanjem Helsinske povelje i nepovredivosti granica.
 4. Status Kosova ne moze se resavati bez stalnog obzira na posledice koje ce resenje imati po opstanak celovite Bosne i Hercegovine, po mir u Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji.
 5. Resenje svih regionalnih nevolja treba traziti u kompromisima, u samoodrzivoj stabilnosti, i stoga sve strane u sukobu treba da se odreknu maksimalistickih zahteva. Nijedna strana u sporu i sporovima ne sme da dobije sve i nijedna ne sme da izgubi sve. Ispunjenje svih zahteva jedne strane u sukobu imalo bi za posledicu dugorocno sukobljavanje sa ostalim stranama.
 6. Potrebno je otkloniti i samu mogucnost borbe za teritorije, a podstaci borbu za prava. Ova druga borba, za prava, ima se voditi iskljucivo demokratskim sredstvima i mora se završiti za pregovarackim stolom, u prisustvu medjunarodnih garanta. Srbi, na primer, ne mogu Albancima osporiti etnicko pravo, Albanci ne mogu Srbima osporiti istorijsko pravo. Pomirenje tih prava donece istorijsko pomirenje naroda.
 7. Treba podsticati zajednicko staranje svih zemalja jugoistocne Evrope o zajednickim interesima. Akcije albanskih ekstremista u Makedoniji, na primer, ticu se i Srbije i Crne Gore i Bosne i Hercegovine i Grcke i Bugarske i Italije. Posledice tih akcija osecaju svi u regionu, ko manje - ko vise, a posledice su: ugrozene komunikacije, unazadjena ekonomija, razmah kriminala, uplaseno stanovnistvo i uvecanje kolona izbeglih i obeskućenih.
 8. Politicare i najznacajnije politicke vodje naroda u regionu medjunarodna zajednica treba da, svim raspolozivim sredstvima, ucini odgovornim za izgradnju medjuetnickog poverenja.
 9. Medjunarodna zajednica treba da ohrabruje i srpsku i crnogorsku i albansku i makedonsku i hrvatsku i bosansko-hercegovačku demokratiju, kako se narodima ne bi za spasioce nudili ucenici Slobodana Milosevica, Franje Tudjmana, Alije Izetbegovica ili Hasima Tacija.
 10. Dijalog izmedju Beograda i Pristine moce se voditi na principima iskrenosti, konstruktivnosti, realnosti i bez politike svrsenog cina.
 11. Pristrasnost i predrasude medjunarodnih posrednika mogu da otezaju trazenje resenja i nalazenje stabilnosti. Medjunarodna zajednica mora imati kredibilitet na svim stranama i zato nije dobro da se stice utisak kako je ona stroga prema krivcima iz jednog, a blagonaklona prema krivcima iz drugog naroda. Predlazem da se kao izrazito stetno zaboravi razmisljanje o rokovima upotrebljivosti pojedinih politicara, a reci cu i ovo: kamo sreće da su u medjunarodnoj zajednici odbaceni i Slobodan Milosevic i Franjo Tudjman, i svi ostali akteri krvavog zapleta, pre nego sto su svojim i tudjim narodima napravili toliko zla i nesrece.
 12. Nijedna strana u sukobu ne sme u medjunarodnim posrednicima videti svoje politicke prijatelje i zastitnike. Posrednik koji ugadja samo jednoj strani, ili se dopada samo jednoj strani, nije posrednik. I dalje, posrednik koji podgreva nade i ocekivanja jedne strane i strahove druge strane, samo uvecava konfrontacije i nesporazume.
 13. Nizom kombinovanih poteza i akcija medjunarodna zajednica treba da olaksa svim drzavama i narodima regiona ulazak u evropske integracije. Mislim, najpre, na ulaganja u zdrave segmente nacionalnih ekonomija. Mislim na davanja koja ce biti nesumnjivo isplativa. Nijedan evro i nijedan dolar, koji ubuduće stigne na Balkan, ne treba da bude milostinja nego ulog za buduće obostrane dobitnike.
 14. Potrebno je odmah napraviti plan i formulisati precizan redosled koraka koji ce se, zarad stvaranja trajnog i odrzivog mira u regionu, preduzimati narednih meseci i godina.
 15. Pre ulaska svih balkanskih zemalja u Evropsku uniju, za koje je potrebno ispunjenje mnogih i teskih uslova, trebalo bi raditi na balkanskim integracijama. Stvaranje jedne zajednice, ili makar carinske unije, koja bi se uspesno starala o regionalnom miru i stabilnosti, o sveukupnom privrednom razvoju i odbrani, jeste onaj medjukorak koji bi sve clanice ucinio pripravnim i kvalifikovanim za ulazak u Evropu.
- Ako kazem da u budzetu Kosova i Metohije, koji iznosi 340 miliona evra, nijedan evro jos nije predvidjen za povratak izbeglih i prognanih Srba, Turaka, Roma, Goranaca i pripadnika ostalih etnickih nealbanskih grupa, bice jasno koliko je tezak posao pred nama da ubedimo medjunarodnu zajednicu da resavanju ovih problema mora da se pristupi ozbiljno. Tamo i dalje nema dvojezicnosti, nema tolerancije, nema medjusobnog uvazavanja ljudi. Tamo i dalje postoji pristrasno sudstvo. Tamo i dalje uspeva ekstremizam. Jednom recju, krse se elementarna ljudska prava!
- Pre nudjenja konacnog resenja za Kosovo i Metohiju potrebno je vratiti u tu pokrajinu sve interno raseljene i prognane Srbe i sve druge interno raseljene i prognane ljude iz nealbanskog korpusa. Tek kada oni budu bezbedni, oslobodjeni straha od nasilja i smrti, mi mozemo raspravljati o buducnosti.

Protosindjel Sava (Janjic)

KADA JE NA KOSOVU SVE MANJE MESTA ZA MRTVE, CEMU MOGU DA SE NADAJU ZIVI SRBI

KOSOVSKI SRBI NA PREKRETNICI

Skoro tri godine nakon završetka ratnog sukoba na Kosovu i Metohiji i dolaska na ove prostore Misije UN i KFOR-a, srpski narod se, po ko zna koji put, nalazi na prekretnici. Sada se, možda ozbiljnije nego ikada, postavlja pitanje na koji način stvoriti osnovne pretpostavke za opstanak srpskog naroda i očuvanje njegovog duhovnog i kulturnog identiteta u uslovima koji pružaju vrlo malo povoda za optimizam.

Očigledno je da međunarodna zajednica nije uspela da implementira Rezoluciju 1244 Saveta bezbednosti. Staviše, proces sve većeg odvajanja Kosova i Metohije od Srbije i SRJ toliko je uznapredovao da je danas u zapadnom svetu vrlo malo onih koji istinski veruju u održivost Pokrajine u sastavu države, koja i sama traži svoju novu strukturu i identitet u situaciji permanentne ekonomske i političke krize.

Nakon odlaska u izbeglistvo više od dve trećine srpskog stanovništva sa Kosova i Metohije, kao jedno od osnovnih životnih pitanja i uslova za buduću opstanak našeg naroda svakako je pitanje što hitnijeg povratka Srba svojim domovima. Iako Rezolucija 1244 podvlači potrebu povratka svih lica koja su morala da napuste svoje domove, do sada su se na Kosovo i Metohiju vratile samo albanske izbeglice, a sa njima i znatan broj Albanaca iz Albanije i Makedonije koji su zaposeli srpske kuće i imanja. Dok je međunarodna zajednica brzo i velikodusno obezbedila potrebne fondove i infrastrukturu za masovan povratak albanskog stanovništva, srpski povratnici još čekaju u svojim privremenim izbegličkim prebivalistima, većinom po kolektivnim centrima Srbije i Crne Gore.

Iako je povratak raseljenog srpskog stanovništva postavljen kao prioritetni zadatak ne samo srpske koalicije POVRATAK, nego i međunarodne Misije UN na Kosovu (barem u zvaničnim izjavama), tesko se može zaključiti da je napravljen korak napred. Dok stotinak povratnika u selu Osojane i dalje vodi borbu da prezivi u potpuno razrušenom selu, bez osnovne infrastrukture, potrebnih fondova i uslova za rad i zaposlenje, u drugim delovima Pokrajine organizovanijeg povratka praktični i nije bilo, ukoliko se izuzmu retki primeri spontanog i individualnog povratka u nešto bezbednije krajeve.

Na ruralnim područjima, većinom u zapadnom delu Pokrajine, u opštinama Istok, Klina i Pec, u koja je još jesenas najavljen povratak našeg stanovništva, u ovoj godini ne mogu da se primete bilo kakve pripreme za prijem povratnika. Staviše, albanske lokalne vlasti ostaju i dalje odlučno protiv povratka Srba i uslovljavaju njihov dolazak gotovo neostvarivim uslovima. Istovremeno se nastavlja proces razaranja preostalih kuća uz sve česće skrnavljenje grobova i ostecenih crkava.

Kada je na Kosovu sve manje mesta za mrtve, čemu mogu da se nadaju živi Srbi. Može se samo zamisliti reagovanje povratnika kada u razrušenim rodnim selima pronadju razbacane kosti svojih pokojnika, ili ih čak uopšte i ne nadju. Međunarodni predstavnici velikodusno daju obećanja o povratku Srba, iako, s druge strane, još nema najavljene donatorske konferencije, dok na terenu vlada prilično indiferentan stav u odnosu na albansko protivljenje povratku Srba i sveopštu atmosferu netolerancije i nasilja. Dok KFOR ptavi planove o smanjenju broja vojnika na terenu i UNHCR istice da neće biti stvaranja novih enklava, nameće se gotovo neizbežan zaključak da će i ova godina, po svemu sudeći, proći bez značajnijeg broja Srba povratnika.

Naravno da vreme ne radi za naš narod i da nema suprotnog procesa - odlaska naših ljudi sa Kosova i Metohije - nade bi bile veće. Međutim, proces iseljavanja se neumitno nastavlja usled raznih oblika pritisaka, pretnji ili pak primamljivih novčanih ponuda od strane Albanaca. Osnovni razlog daljeg procesa iseljavanja jeste činjenica da međunarodna zajednica u toku tri posleratne godine nije stvorila pretpostavke ekonomskog opstanka srpskih enklava, koje tadore u beznadju i održavaju se većinom sitnom trgovinom, svercom ili, pak, pružanjem usluga brojnom međunarodnom personalu.

Bezbednosna situacija i dalje je ključni problem za srpsko stanovništvo, budući da ni povratak izbeglica ni stvaranje ekonomskih uslova za opstanak srpskih enklava ne mogu biti ostvareni bez napretka na ovom polju. Sasvim je tačna konstatacija da malo vajde može biti od stvaranja novih izolovanih enklava u kojima će naši ljudi i dalje živeti u potpunom okruženju bez slobode kretanja i slobodnog pristupa zdravstvenim, administrativnim i obrazovnim ustanovama. Sa sociološkog stanovišta, posebno zabrinjavajuća činjenica jeste da je srpski narod doslovno izbačen iz gradova, a poznato je da je sa današnjim načinom života krajnje tesko naći perspektivu za mlade i radno sposobno stanovništvo u sredinama čija je ekonomska osnova zasnovana isključivo na agraru.

Polazeći od toga da ni ove godine od organizovanog povratka Srba neće verovatno biti ništa, do gorke stvarnosti da srpske enklave kakve su sada ekonomski ne mogu dugo da opstanu u krajnje netolerantnom i agresivnom okruženju, sasvim opravdano se postavlja pitanje koliko Srbi zapravo mogu da se uključe u novo kosovsko društvo i kakav doprinos mogu ili treba da daju procesu institucionalizacije?

Koalicija POVRATAK, koja je prvi put objedinila oko jednog cilja Srbe iz različitih političkih partija, uz podršku vlade iz Beograda i blagoslov Srpske pravoslavne crkve, danas je doslovno na raspeću. Pored navedenih problema, javljaju se i problemi unutrašnje nesloge, liderstva, međusobnih niskih i krajnje vulgarnih napada u štampi, što još više kompromituje i otežava rad Koalicije. Trenutno u Koaliciji postoje dve opcije.

Prva opcija jeste da pokazana spremnost na saradnju izlaskom na parlamentarne izbore i učešćem u Skupštini Kosova ne može da se zasniva na većitom srpskom kompromisu i da su međunarodna zajednica i kosovski Albanci dužni da učesce Srba u procesu institucionalizacije i pored nemogućih i ponizavajućih uslova života "nagrade" većom spremnošću na rešavanje pitanja bezbednosti, povratka izbeglica i ekonomskog razvoja srpskih područja.

Činjenica jeste da do sada ni na jednom od ovih planova nije primećen pozitivniji pomak, pa se učesce Koalicije u Parlamentu svodi manje-više na dekoraciju nepostojeće multietnicnosti. Dok međunarodna zajednica i Albanci na sva zvona razglasavaju da Srbi normalno učestvuju u radu Parlamenta, običan srpski čovek, naročito u manjim enklavama, od ovog ne vidi baš nikakvu korist. Prema ovoj opciji, dalje učesce u Parlamentu i Vladi Kosova treba usloviti konkretnim zahtevima i stvaranjem ravnopravnih uslova za politički rad Srba u oblikovanju bolje zajedničke budućnosti.

Druga opcija jeste opcija neizbeznog i neophodnog kompromisa uz nadu da ce poboljsanje uslova zivota nastupiti spontano i u doglednom vremenu. Prema toj opciji, Koalicija treba da uestvuje u Parlamentu i Vladi pod onim uslovima koje su UNMIK i Albanci trenutno spremni da garantuju zato Sto bi svako zatezanje bilo kontraproduktivno i dovelo do postepene eliminacije Srba kao politickog faktora. Iako nisu postignuti osnovni rezultati, Srbi, po ovoj opciji, nemaju izbora i moraju da opstanu u politickom procesu, jer je to jedini nacin da se naposletku stvore koliko-toliko trazeni uslovi. Dodatni problem predstavlja definisanje uloge Beograda u ovim procesima. Dok su sporazumom Hekerup- Covic stvoreni konkretniji uslovi za konstruktivnije uestce Vlade iz Beograda, tacnije Koordinacionog centra Savezne i Republicke vlade za Kosovo i Metohiju u resavanju odredjenih problema u Pokrajini, UNMIK u poslednje vreme polako pokusava da marginalizuje ovaj sporazum i zadrzi Beograd na distanci pokazujuci spremnost na saradnju samo sa onim Srbima sa Kosova koji nece da prihvate potpuno tutorstvo Beograda.

Istina je da iz Beograda nije moguće sagledati svu kompleksnost lokalnih problema bez stalne konsultacije sa ljudima na terenu, ali je isto tako krajnje opasno razvijati politicku perspektivu isključivo na relaciji sa Pristinom, budući da se na taj način legitimizuje politika koja budućnost Kosova sve više vidi u osamostaljenju od Srbije i Beograda. Optužbe u štampi i podele na "moralne" i "kriminalne" Srbe upravo najviše uslugu čine onima koji bi presekli svaku preostalu nit koja Kosovo i Srbe na njemu makar i formalno vezuje za Beograd.

Nastup Koalicije Povratak, pre svega, mora biti jedinstven i jasno definisan. Nažalost, sada je izvesno da je to sve teže stvoriti budući da je višestruko pogazena zakletva koja je svecano data u Peckoj Patrijarsiji pred samim Patrijarhom. S druge strane, odnos Vlade iz Beograda je, uz sva razumevanja za postojeće interne teskoće u Srbiji, sasvim nejasan. To se posebno vidi u organizovanju popisa stanovništva na teritoriji Srbije bez Kosova i Metohije. Ovakvo rešenje u velikoj meri prejudicira dalji razvoj događaja i mnogi Srbi na Kosovu s pravom osećaju da su "pusteni niz vodu". To se takođe vidi i u činjenici da je Koordinacioni centar vrlo malo prisutan na Kosovu, budući da nisu organizovane kancelarije i potrebna infrastruktura kako se prvobitno očekivalo.

Svi ovi momenti čine trenutnu politicku situaciju srpskog naroda na Kosovu i Metohiji krajnje kompleksnom. Dok se postepeno brisu svi tragovi srpskog postojanja u velikom delu Pokrajine gde više ne živi srpsko stanovništvo, preostale srpske enklave sve više bivaju ekonomski i kulturno izolovane ne samo od matice, nego i jedne od drugih.

Nepostojanje konkretne državne strategije za Kosovo i Metohiju uveliko doprinosi stvaranju svesti da je Kosovo "ionako izgubljeno", ili da pak predstavlja prepreku za put u Evropu. S druge strane, svaka integracija Srba u albansko društvo kakvo je ono sada krajnje je teško zamisliva, budući da bi Srbi morali da se u potpunosti odreknu svog identiteta i da prihvate da budu "kosovarski Srbi", što u sustini znači - građani drugog reda u jednom kompaktnom etničkom albanskom društvu.

Međunarodna zajednica, koja pragmatički traži ne toliko najpravednije, koliko najjeftinije i za sebe najlakše rešenje, nastoji da pod svaku cenu Srbe integriše u društvo koje već tri godine živi u stanju haosa, pritiskano kriminalom, nasiljem i netolerancijom. Povratak Srba na Kosovo i Metohiju ne samo da bi isušio, već bi trazio i nove vojne resurse koji u trenutnoj situaciji sve opasnijeg sukoba na Bliskom istoku ne mogu biti lako obezbeđeni. Kosovski Albanci, iako sebe svojim ponasanjem sve više udaljuju od Evrope i najbližih susednih naroda, ipak ostvaruju svoj cilj etnički čistog Kosova, kome se ubrzano menja istorijski i kulturni identitet.

U celoj ovoj nimalo utesnoj situaciji Srpska pravoslavna crkva, kao jedina institucija srpskog naroda na ovim prostorima ostaje jedina uteha i nada da će ime, vera i kultura Srbinova preživeti iskustva koja su po mnogo čemu najteža u doskorašnjoj istoriji našeg naroda na ovim prostorima. Istorijski gledano, to neće biti ni prvi ni poslednji put da tamo gde politika i ljudska pamet ne uspeju, vera i nada u Boga ostaju zalag bolje budućnosti.

Protosindjel Sava Decanac

PROTEST BUSU, PETRICU I GENERALU SILVESTRU

Njegova Svetost Patrijarh srpski G. Pavle uputio je protest Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne crkve Džordžu Busu, predsedniku SAD, generalu Dzonu Silvestru, glavnokomandujućem SFOR-a u Bosni i Hercegovini i Volfangu Petricu, visokom predstavniku međunarodne zajednice za Bosnu i Hercegovinu, povodom nedavnih incidenata u mestima: Celebici, Borja i Hoceva u Eparhiji dabrobosanskoj.

Ove odgovorne ličnosti su upoznate sa velikim neprijatnostima koje su doziveli vernici Srpske pravoslavne crkve, kada su 28. februara i 1. marta 2002. godine, u njihove kuće, ambulantu i školu upali vojnici pripadnici SFOR-a, razvaljujući vrata eksplozivnim i drugim sredstvima, tvrdeći da traže Radovana Karadžića.

Sveti arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve je zapanjen ponasanjem vojnika prema nedužnim civilima, posebno, što su nasilno i sa oružjem ušli u crkvu Uspenja Presvete Bogorodice u Celebici, gde su u Oltaru razbacali bogoslužbene predmete i razbili čašu iz putira iz koje se svestenici i narod pričesćuju. Iz ovakvog njihovog ponasanja može se zaključiti da njihov cilj nije bio hapšenje Radovana Karadžića, već plašenje nedužnog naroda, vernika Srpske pravoslavne crkve.

Ovaj čin, kojim je oskrnavljen hram, u kojem se naši vernici mole Bogu, krstavaju, vengavaju i pričesćuju, je uznemirio srpski pravoslavni narod, povredio njegovu versku osećanja, ljudsko dostojanstvo i sigurnost.

Na kraju pisma, Njegova Svetost Patrijarh je apelovao da se preduzmu potrebne mere da se ovako nešto više nikada ne ponovi, kako srpski pravoslavni narod ne bi vojnike SFOR-a dozivljavao kao svoje neprijatelje, već kao ljude koji se brinu za očuvanje mira do koga nam je svima stalo.

PORUŠENO VIŠE NADGROBNIH SPOMENIKA U SELU VICA

Strpce -10.04.2002- Desetak spomenika i nadgrobni ploča nepoznata lica porušila su u selu Vica, u opštini Strpce,

preneke i Beti tamosnji pravoslavni svetenik Kojic. Vica je mesovito selo, na administrativnoj granici sa opstinom Urosevac. Kojic je naveo da su, posle rusenja, nepoznata lica na nadgrobne ploce urezali "UCK", sto je skracenica na albanskom jeziku za zvanicno rasformiranu Oslobodilacku vojsku Kosova. On je u pratnji Kfora obisao pravoslavno groblje u Vici i rekao da medjunarodni vojnici sem sto su slikali prizor, nista drugo nisu preduzeli. Kojic je, po povratku u Strpce, o rusenju spomenika u Vici obavestio UNMIK policiju. NJihov komandir rekao je da oni nisu nadlezni za takve slucajeve.

PRAVOSLAVLJE I ABORTUS

Otac Jovan Brek je bio profesor Novog zaveta i Etike na Akademiji Sv. Vladimira u Njujorku od 1984. do 1996. Sada je profesor Biblijske egzegetike i Etike na Akademiji Sv. Sergija u Parizu, u Francuskoj.

Ovo sazeto izlaganje o abortusu o. Jovan Brek je napisao sredinom devedesetih godina kao brosuru za sirenje po pravoslavnim parohijama. Izasla je u izdanju Odelenja za versku nastavu Americke pravoslavne crkve, i kao dodatak na kraju njegove knjige "Sveti dar zivota: pravoslavno hriscanstvo i bioetika (bioinzenjering)", odakle i donosimo prevod. Svako ljudsko bice stvorio je Bog, ono nosi lik Bozji, i dobija dar zivota sa ciljem da slavi Boga i da ucestvuje u vecnoj zajednici sa NJim. Zato, hriscansko ucenje insistira na svetinji ljudskog zivota od samog njegovog zacetka.

Sustinsko pitanje vezano za problem abortusa jeste: Koji je to trenutak, tacno, zacetka zivota? Kada zapocinje ljudski zivot? To je kljucno pitanje, buduci da se u americkom drustvu svojevolsno oduzimanje zivota jos uvek smatra ubistvom. Oni koji blagonaklono gledaju na namerni pobacaj (koji su "zař izbor"), filosofski nisu "zař ubice". Oni radije negiraju cinjenicu da je fetus vec covek.

Pravoslavna crkva je oduvek smatrala da ljudski zivot pocinje od samog zaceca, od trenutka spajanja polnih celija kojim nastaje genetski potpuno jedinstveno, živo bice. Sv. Vasilije Veliki, u svoje vreme govoreci protiv pobacaja kaze: "Ona koja sa namerom unisti plod zaslućice kaznu za ubistvo... i bez obzira na to da li je plod formiran ili ne" (Kanoni 2. i 8). Sveti Oci se slazu u stavu da je duša stvorena od samog trenutka zaceca. Ovu istinu mi i liturgijski izrazavamo slaveci praznike zaceca Sv. Jovana Krstitelja (6. oktobra), Presvete Bogorodice (21. decembra) i samoga Gospoda Isusa Hrista (Blagovesti, 7. aprila).

Tako je, dakle, pravoslavni zakljucak da je izazvani pobacaj, abortus, u bilo kom stepenu trudnoće, oblik ubistva; i greh snose kako oni koji izvrse abortus, tako i sama majka.

IZUZECI I TZV. "TESKI SLUCAJEVI"

Moze li Crkva sa ovakvim stavom ikad odobriti izuzetke? U onim izuzetno retkim slucajevima kada se vrsi medicinski izbor izmedju zivota majke i njenog nerodjenog deteta, moralno je dopustivo odluciti u korist majke. To nije zato sto je majka kompletan "covek" dok je plod tek "moguci koji tek treba da se ostvari", jer oboje su jednako licnosti. To je pre zbog mesta i dućnosti majke unutar porodice, gde njena hraniteljska uloga i ljubav direktno uticu na zivote njenog supruga i dece.

Ipak, majka koja dobrovoljno predaje svoj sopstveni zivot zarad zivota svoga deteta, cini najveće delo hriscanske milosti. "Od ove ljubavi niko nema veće", objavljuje Gospode, "da ko zivot svoj polozi za prijatelje svoje" (Jn 15, 19). Svaka ovakva odluka, svakako, mora biti donesena u svetlosti potreba i zelja drugih clanova porodice, buduci da porodica kao celina cini misticno telo koje odrazava ljubav izmedju Hrista i NJegovog Tela ř Crkve (vidi Efescima 5. glava). Dakle, preporucljivo je da supruznici, zajedno sa svojim duhovnim ocem, otvoreno i iskreno razgovaraju o jednoj ovakvoj stvari tokom ranog stepena trudnoće.

Traume silovanja i incesta su cesto navodjene kao opravdanje za abortus. Oba ova cina su, po samoj svojoj prirodi, brutalni i neljudski. Medjutim, vrlo su retke ovako izazvane trudnoće. Kad god je žena zrtva silovanja ili incesta, trebalo bi da potrazi neposrednu medicinsku pomoc da bi se sprecilo moguće zaceće. Embriologija je nedvosmisleno utvrdila da za oplodjenje, spajanje nukleusa muske i zenske jajne celije, treba najmanje trideset i šest sati da bi to zaceće u potpunosti bilo dovršeno. To ostavlja jedan "prozor", izlaz da se obavi jedna ovakva intervencija, bez rizika da se izvrši abortiranje zametka, koga Pravoslavna crkva prepoznaje i kao ljudsku "licnost" i kao ljudsku "individu".

IZNETI DO KRAJA

Od najranijeg doba treba decu obazrivo ali istinito uciti o mestu i funkciji seksualnosti unutar braccne veze. Takodje, treba im reci da se seksualno nasilje moze desiti i unutar i van porodice, i da onA ne treba da osecaju stid ako postanu zrtve takvog nasilja. Pre bi trebalo da potraze bilo medicinsku, bilo duhovnu ili psihijatrijsku pomoc, koja ce im biti potrebna da izleće rane jedne ovakve traume, isto toliko koliko i da izbegnu zaceće.

Ako trudnoća nastane kao posledica silovanja ili incesta, treba je izneti do kraja, do rodjenja deteta, a ako majka nije sposobna da prihvati odgovornost za dete, dete bi trebao dati na usvajanje. Sigurno, to je "teska lekcija", a pogotovu u nasem drustvu u kome je abortus postao jedan od prihvacenih i legalizovanih nacina kontrole radjanja. Jedna tragicna cinjenica je da je hriscanka, koja je zbog pretrpljenog silovanja i ogromne traume nastale zbog toga, nije bila u stanju da potrazi medicinsku pomoc, i izvršila je samoubistvo zato sto su svetenik ili clan porodice izvršili pritisak na nju da rodi dete.

Princip "svetinje zivota" u ovakvim slucajevima, jednako vazi i za majku i za dete, i u retkim slucajevima izmedju sestog i osmog dana zaceca kada je trauma toliko jaka da predstavlja stvarnu opasnost za zivot majke, abortus bi mogao biti jedno manje od dva zla. Dakako, opšte shvatanje "traume" nikako ne bi smelo da bude prosireno dotle da prikrije slucajeve koji uzimaju u obzir samo majcin komoditet, stid, zabrinutost, finansijska ogranicenja, njene planove za karijeru itd. Niti bi to bilo moralno prihvatljivo u slucajevima kada, kao posledica svojevolsnog stupanja u intimne odnose, žena ostaje u drugom stanju.

ZIVOT JE NERAZDVOJIV

Da li Crkva oprasta (dozvoljava) abortus u slucajevima kada se genetskom analizom (amniocentesis, chorionic villus

sampling, itd) nedvosmisleno utvrdi da dete ima genetski nedostatak, i da je osudjeno da ceo zivot prozivi sa teskim, neizlecivim hendikepom? Zivot je nerazdvojiv od svetinje, jer je on s?m sveti dar, i zato je odgovor ne i ne moze biti dozvoljen abortus. U nekim slucajevima, kao sto je Daunov sindrom, hendikep ne oseca dete, nego roditelji ili drugi staratelj. U drugim, kao sto su bolni slucajevi spina bifida, medicinska tehnologija moze znatno da olaksa zivot pacijenta, osposobljavajuci ga da vodi relativno bezbolan i kreativan zivot. U retkim slucajevima visoke debilnosti i neizlecivih bolesti, kao sto je Lesch-Nyhanov sindrom ili cisticna fibroza, cini se da dilema postaje jace izrazena kada nesmanjena fizicka i mentalna patnja prati bolest, i proizvode lecenje koje predstavlja nepodnosiv finansijski balast za porodicu. Ne postoji nista vise moralnog opravdanja za abortiranje (namerni pobacaj) ovakvog deteta, koliko i za ubistvo "defektnog" novorodjenceta koje moze preziveti sa adekvatnom medicinskom paznjom i briznom roditeljskom ljubavlju. Pocetak zivota je u trenutku zaceca, zato je abortus jednako dostojan osude koliko i decoubistvo. Tragedija naseg doba je u tome da ono sto je nekad bilo za osudu, sada, u savremenom mNenu postaje prihvatljivo.

Ako se moze unistiti nerodjeno, zasto se ne bismo lisili istog Tako i nezelnog tek rođenog? Pitanje moze izgledati odvratno; pa ipak, ono je danas postavljeno u sve zahuktalijim tonovima, cak i od strane takozvanih hriscanskih eticara.

HRISCANSKI ODGOVOR

Nasuprot tvrdnjama od strane aktivista koji se zalazu za abortus, trudnoca se ne tice samo majke i njenog sopstvenog tela. Trudnoca je odnos nastao izmedju majke i jedne neponovive licnosti, bica, koje zivi i raste unutar nje. Bilo da ona to priznaje ili ne, s?m njen zivot pripada Bogu i sav je pod NJegovom vlascu. Isto vazi i za njeno nerodjeno dete.

U Sjedinjenim Americkim Drzavama pravoslavni hriscani zive u drustvu u kome je sest posto mladih zena imalo bar jedan abortus do svoje petnaeste godine, a taj broj i dalje raste. Trudnoca u takozvanom tinejdzerskom dobu (do dvadesete godine) nije jedini razlog za abortus, ali je jedan od glavnih. Crkva mora da poucava i mlade i stare podjednako o znacaju seksualnosti i o potrebi odgovornosti u tome. Ona mora uciniti sve moguće da ubedi hriscansku mladez, da jedino unutar osvecene, heteroseksualne bracne zajednice seksualna aktivnost ima svoje pravo mesto i namenu. Takodje, naglasak mora biti i na potpunoj i jednakoj moralnoj, duhovnoj i finansijskog, odgovornosti oca u bilo kom slucaju kada je dete zaceto. Jedna ovakva vazna edukacija se ne moze prepustiti skolama i drugim institucijama u nasem drustvu, s obzirom da su one cesce potkopavale hriscanske eticke vrednosti, nego sto su ih afirmisale. Danasnje nekontrolisano sirenje side (AIDS), najvećim delom je posledica biranja popularnije opcije: takozvani "siguran seks" umesto pravog moralnog nacela.

IZDAJEMO I STVARAOCA

Ali za nas, kao hriscane, nije dovoljno da jednostavno stojimo na crkvenom predanju i stanovistu po pitanju abortusa. Mora se uciniti sve za nezelnju i zlostavljanu decu koja ne mogu ili ne treba da budu odgajana u svojim pravim porodicama. To znaci, obezbedjivanje materijalne pomoci i za dete i za majku tamo gde je to potrebno, a istovremeno raditi na donosenju odgovornih zakona koji bi u celoj zemlji na odgovarajuci nacin resili postupak usvajanja dece. To ukratko znaci, da ne mozemo osuditi abortus ukoliko nismo voljni da prihvatimo odgovornost za dobrobit nezelnje dece koja su rođena, bez obzira na njihovo zdravstveno stanje, mentalne sposobnosti ili rasno nasledje.

Govoreci iz dubine i nadahnuca hriscanske odgovornosti unutar Crkve i unutar celog sveta Bozjeg, sveti apostol Pavle iznosi jednu sliku koja se odnosi kako na nasu odgovornost prema onima koji zahtevaju abortus, tako i prema zrtvama abortusa: "Tako smo mnogi jedno telo u Hristu, a pojedinacno udi smo jedni drugima" (Rim 12, 15).

Ako odbijemo da povezemo ovu sliku sa pitanjem abortusa, mi izdajemo ne samo ono nerodjeno dete, nego i samog Stvaraoca Zivota. Ponuditi adekvatnu materijalnu podrsku i ljubav punu brige "ovim najmanjim", znaci uciniti uslugu NJemu, samom Gospodu.

Prevod sa engleskog,

Natasa Visnjic
